

cosa que posseeixen, *la seva força de treball*, que *compra l'empresari* a canvi d'un salari. Per a la immensa majoria de la població l'única manera d'obtenir els diners necessaris per viure és a través de la venda de la seva força de treball. Només així cobraran el salari necessari per accedir al mercat i poder viure.

Però el capitalista opera amb una nova fórmula: D-M-D' (diner que s'inverteix comprant mitjans de producció i contractant treballadors per mitjà d'un salari per produir – mercaderies que en vendre-les – se n'obtenen més diners). En el capitalisme els empresaris contracten els treballadors per un salari que és el preu que paguen per disposar de la força de treball del treballador per un període de temps determinat. Per tant, la producció ja no té com a objectiu satisfer necessitats per a la supervivència de la població, sinó que l'objectiu dels empresaris és guanyar més diners. El treball que es genera depèn dels interessos i la voluntat dels empresaris, que només es mouen pels beneficis. Si un empresari no espera beneficis no contractarà treballadors, per molt que fos convenient per als qui esperen una feina.

En introduir la modalitat de comprar la força de treball a canvi d'un salari –la salarització del treballador– es va generar un fortíssim canvi en les relacions socials de l'època precapitalista, i així es va establir l'essència del capitalisme: el treball assalariat. La societat es divideix en dues classes de persones: els propietaris del capital, que són els qui contracten, i els treballadors, que són els contractats. Malgrat haver-hi moltes categories que semblen intermèdies entre totes dues classes, en les seves diverses variants, essencialment són aquestes dues classes les que es generen, i així en el procés de producció del capitalisme la societat queda dividida en classes. La salarització de la força de treball es converteix en la relació social bàsica del capitalisme i la forma majoritària de subsistència de les poblacions treballadores.⁴⁰

Durant el temps de treball, el treballador està a disposició de l'empresari. Amb l'esquema D-M-D', el treballador assalariat no és propietari de res, ni decideix res, i passa a dependre de la voluntat dels empresaris. El treballador no té cap dret a participar en les decisions empresarials. El seu únic dret és cobrar el salari pel qual va ser contractat (i en ocasions ni tan sols això es compleix). No té cap control sobre la seva pròpia activitat laboral i, per descomptat, encara menys sobre el producte que s'obté. Aquesta falta de capacitat de decisió del treballador sobre el procés de producció és el que s'anomena *alienació del treballador*.

Valor, salari i explotació

La relació social de salarització del treball pel capital explica: la generació del valor i del plusvalor, que està en l'origen del benefici; la distribució que es fa del producte del treball; les raons per les quals el capitalisme creix i hi ha crisi si no es produeix el creixement. Per tot això és útil entendre com es produeix i augmenta el valor, la riquesa de què disposa la societat.

Una característica essencial del treballador és que durant el temps de treball pot produir més valor del que correspon al salari pel qual ha estat contractat. En termes monetaris, el treballador produeix més riquesa de la que costa.

Com es produeix valor? Com s'augmenta el valor existent?

Partim d'una situació determinada. Pensem que un capitalista té un capital de 1.500 euros, que dedicarà a la producció de blat. Amb els seus diners (D de l'esquema) compra 100 quilos de llavors de blat. Perquè aquest blat fructifiqui cal disposar d'una terra on sembrar-lo, un tractor per treballar-la i alguns treballadors perquè sembrin, llaurin i recol·lectin el producte que es generarà. També caldrà un magatzem on es guardarà el blat obtingut fins que es vengui. És a dir, tenim uns mitjans de producció: la terra, la maquinària (el tractor), les matèries primeres (els 100 quilos de llavors) i el magatzem, que en total costen 500 euros al mes. D'altra banda, tenim una força de treball a la qual se li paga un salari total de 1.000 euros al mes i que treballa en les tasques que se li assignen. Percebem immediatament que un

40. Les que no disposen d'un patrimoni propi, provenen d'una família rica o es dediquen als negocis.